

Protokoll fra møte i Faggruppen for tilsetningsstoffer, aroma, matemballasje og kosmetikk i VKM, torsdag 31. oktober 2006 kl. 08.00-15.00

Deltakere

Fra Faggruppen for tilsetningsstoffer, aroma, matemballasje og kosmetikk:

Jan Alexander (møteleder), Mona-Lise Binderup, Trine Husøy, Kristine Naterstad, Inger-Lise Steffensen, Knut Helkås Dahl og Tore Sanner

Forfall:

Jan Erik Paulsen

Fra sekretariatet til VKM:

Tor Øystein Fotland (Ref.) og Siamak Yazdankhah (Sak 04/406)

1 Velkommen, registrering av eventuelle fravær og habilitet

Leder for faggruppen, Jan Alexander, ønsket velkommen til møtet i faggruppen for tilsetningsstoffer, aroma, matemballasje og kosmetikk (faggruppe 4). Ingen erklærte seg inhabile i forhold til hva som skulle behandles på møtet.

2 Godkjenning av dagsorden

Innkallelse og dagsorden for møtet ble godkjent uten endringer. Det ble vist til at protokollen fra forrige møte den 31. august 2006 tidligere har vært sendt på elektronisk høring i faggruppen. Ingen hadde ytterlige bemerkninger utover det.

3 Saker fra møtet i hovedkomiteen

Faggruppens leder orienterte fra det forrige møtet i Hovedkomiteen, den 27. september 2006. Det ble vist til at faggruppens representant i *ad hoc*-gruppen for utredning av helsemessige konsekvenser ved bruk av søtstoffer i stedet for sukker i leskedrikker, saft og nektar presenterte et utkast til rapport, som ble grundig gjennomgått av Hovedkomiteen. Videre ble det nevnt at Hovedkomiteen har utarbeidet en oppdatert risikovurdering på aviær influensa, samt at VKM har presentert problemstillingen om hvorvidt økonomisk konsekvenser skal inkluderes i risikovurderinger på plantehelse overfor EFSA.

4 Saker som skal behandles på møtet

Tilsetningsstoffer

Utredning av helsemessige konsekvenser ved bruk av søtstoffer i stedet for sukker i leskedrikker, saft og nektar (05/704)

Mattilsynet har bedt VKM om å foreta en utredning av helsemessige konsekvenser ved bruk av søtstoffer i stedet for sukker i leskedrikker, saft og nektar. Bakgrunnen for oppdraget er blant annet at inntaket av sukker blant barn og unge i Norge er høyt, og den viktigste kilden til dette er sukkerholdige leskedrikker og saft. VKM har nedsatt en *ad hoc*-gruppe som arbeider med utredningen. Utredningen skal også diskuteres i Faggruppe 4 (FG 4) og Faggruppen for ernæring (human), dietetiske produkter, ny mat og allergi (Faggruppe 7, FG 7), før den sluttbehandles i Hovedkomiteen. Den delen av utkastet til utredning som omhandler risikovurderingen av de intense søtstoffene aspartam, acesulfam K, sakkarin og cyclamat ble diskutert på det forrige møtet i faggruppen. Til dette møtet hadde faggruppen fått tilsendt et utkast til hele utredningen fra *ad hoc*-gruppen og en disposisjon for diskusjonskapitlet til gjennomlesning, i tillegg til nye kapitler om søtstoffet sukralose og benzosyre og benzoater.

Vedtak:

Faggruppen hadde en grundig gjennomgang av de nye kapitlene om sukralose og benzosyre og benzoater. Det ble vedtatt å gjøre noen omformuleringer, språklige tilpasninger og flytting av tekst i disse kapitlene, og faggruppens representant i *ad hoc*-gruppen vil i samarbeid med sekretariatet sørge for å endre teksten i tråd med faggruppens innspill. Faggruppen stilte videre spørsmål rundt inntaksberegningene av benzosyre og hvorvidt det er tatt hensyn til at mange av produktene inneholder ulike benzosyrederivater. Sekretariatet ble bedt om å ta kontakt med Mattilsynet for å forsikre seg om at dataene som er brukt i inntaksberegningene er uttrykt som benzosyre. Faggruppens innspill og kommentarer til de øvrige kapitlene i

utredningen vil bli videreformidlet til *ad hoc*-gruppen i forbindelse med deres neste møte den 14. november.

Emballasje

Risikovurdering av utlekking av nikkel, kobolt, sink, jern, kobber og mangan fra keramiske produkter (05/407)

Mattilsynet har sendt et oppdrag til VKM hvor det bes om en helsefarevurdering, inkludert vurdering av det tolerable daglige inntaket, ved utlekking av metallene nikkel (Ni), sink (Zn), kobber (Cu), kobolt (Co), jern (Fe) og mangan (Mn) fra keramiske produkter. Utlekkingsresultater finnes i undersøkelsen "Keramiske produkter – målrettet tilsyn" utført av Helsevernetaten i Oslo, Avd. for næringsmiddeltilsyn i 2003. Inntaksberegninger for jern, sink og kobber kan baseres på data fra Matvaretabellen dersom dette synes hensiktsmessig. I den grad det finnes gode nok data vil saken løses på tilsvarende måte som "Risikovurdering av utlekking av bly og andre tungmetaller fra keramiske produkter (04/403-8 endelig). I 2005 gjennomførte Mattilsynet en ny undersøkelse hvor de så på migrasjonen av ulike metaller fra importert keramikk på det norske markedet. Dersom analyseresultater fra denne undersøkelsen synes aktuelle, vil de bli inkludert i VKMs vurdering. Sekretariatet hadde utarbeidet et forslag til vurderingens fareidentifikasjon og farekarakterisering for de 6 aktuelle metallene, som ble diskutert på møtet.

Vedtak:

Faggruppen kom med kommentarer både til struktur og innhold i det foreløpige utkastet. For flere av de aktuelle metallene er det etablert både et tolerabelt daglig inntak (TDI) som WHO benytter ved beregning av grenseverdier i retningslinjene for drikkevann og et øvre inntaksnivå (Upper Intake Level) fastsatt av SCF eller EFSA. Faggruppen gikk gjennom hvert enkelt metall og diskuterte hvilke av de nivåene som omtales i vurderingene fra WHO, SCF eller EFSA det vil være mest hensiktsmessig å basere VKMs eksponeringsvurdering og risikokarakterisering på. Sekretariatet vil i samarbeid med en av faggruppens medlemmer jobbe videre med vurderingen fram mot faggruppens neste møte den 7. desember 2006.

Eksponeringsmodell for stoffer som migrerer fra matkontaktmaterialer (06/406)

Mattilsynet ønsker å få utført en vurdering av kritiske punkter i den eksponeringsmodellen som benyttes ved omregning av TDI til spesifikk migrasjonsgrense (SML) i regelverket for matkontaktmaterialer i plast. Spesielt ønskes det belyst om grenseverdiene sikrer trygg mat for eventuelle grupper av befolkningen, ved at de ikke utsettes for migrasjon fra matkontaktmaterialer i mengder over TDI i en lengre periode. Noen sentrale spørsmål som ønskes besvart i oppdraget er om det er behov for en egen omregningsfaktor for barn ettersom de vil ha et høyere inntak per kg kroppsvekt enn voksne, og i hvilken grad dagens næringsmiddelsimulanter kan ansees som gode nok sett i forhold til den reelle eksponeringssituasjonen. Mattilsynet ønsker at VKM utarbeider konkrete forslag til forbedringer i den grad det påpekes svakheter i dagens eksponeringsmodell. Et revidert utkast til bestilling fra Mattilsynet, basert på kommentarer/innspill og et formøte med faggruppens ekspertise på matkontaktmaterialer, ble diskutert på møtet.

Vedtak:

Faggruppen hadde ingen nye kommentarer til det reviderte utkastet til oppdrag fra Mattilsynet. To av faggruppens medlemmer fikk hovedansvaret med å jobbe med oppdraget, og skal bli enige seg i mellom om hvordan skrivearbeidet skal fordeles. I tillegg vil et av faggruppemedlemmene undersøke hvorvidt fagekspertise ved Matforsk kan komme med

bidrag underveis i arbeidet med vurderingen. Mattilsynet har gitt oppdraget normal prioritet, og faggruppen tar sikte på at endelig vurdering kan ferdigstilles innen 1. juni 2007.

Kosmetikk

Generell uttalelse om solkrem og UV-stråling (06/407)

Mattilsynet har bedt VKM om å utarbeide en risikovurdering om mulige helseeffekter som er forårsaket av at påsmøring av solkrem ikke er kvantitativt tilstrekkelig for å oppnå produktets deklarererte solfaktor (SPF), og mulige helseeffekter som skyldes bruk av solkrem med lav eller ingen beskyttelse mot UVA-stråler. Bakgrunnen for oppdraget er at EU-kommisjonen tidligere i år kom med en anbefaling til solkremprodusentene som skal sikre at produktene gir en beskyttelse mot UVA- og UVB-stråler som ligger over et minimumskrav. Dette innebærer blant annet at ratioen mellom UVB/UVA må være lik eller mindre enn 3, og at den kritiske bølgelengden må være større enn 370 nm. I tillegg skal solkremprodukter merkes med hvilken mengde solkrem som må påføres en voksen person for å oppnå deklarerert solfaktor, samt en advarsel om at beskyttelsen reduseres ved for liten mengde solkrem påsmurt. Mattilsynet ønsker å arbeide for at de nye anbefalingene fra EU-kommisjonen gjøres rettslig bindende i regelverket og har i den sammenheng behov for å dokumentere mulige helseeffekter som er forårsaket av manglende oppfølging av kommisjonens anbefalinger.

Vedtak:

Faggruppen vedtok at VKM skal etablere en *ad hoc*-gruppe som skal arbeide med oppdraget fra Mattilsynet. 2 av faggruppens eksperter på fagfeltet vil delta i denne *ad hoc*-gruppen, som i tillegg bør bestå av dermatologisk ekspertise og en representant fra Statens Strålevern. Sekretariatet tar kontakt med de ekspertene som ble foreslått av faggruppen. Det ble bestemt at et utkast til vurderingen fra *ad hoc*-gruppen skal sendes på høring til Kreftforeningen og Kreftregisteret før den endelige vurderingen fra VKM ferdigstilles og oversendes til Mattilsynet. Mattilsynet har satt tidsfrist for svar fra VKM til 28. februar 2007. Faggruppen ga uttrykk for at det ikke vil være mulig å besvare et oppdrag av et slikt omfang innen tidsfristen, og sekretariatet ble bedt om ta kontakt med Mattilsynet for å flytte tidsfristen til 1. juni, slik at resultatet kan kommuniseres ut i forbindelse med starten på solingssesongen om sommeren.

4 Saker som har vært behandlet siden forrige møte

Vurdering av søknad om bruk av tilsetningsstoffet Fullerene C₆₀ i næringsmidler (06/405)

Faggruppens vurdering av søknad om bruk av Fullerene C₆₀ som et tilsetningsstoff til mat ble ferdigbehandlet gjennom en elektronisk høringsrunde i etterkant av faggruppemøtet den 31. august 2006. Vurderingen ble oversendt til Mattilsynet torsdag 5. oktober. Ettersom dette kun var en foreløpig vurdering siden dokumentasjonen fra søker var mangelfull, og siden det er Mattilsynet som er i direkte dialog med firmaet som søker, har ikke faggruppens vurdering blitt lagt ut på www.vkm.no, men sakens status vil bli endret i oversikten over saker til behandling som ligger på VKMs nettsider

4 Status i øvrige saker i faggruppen

Ny mat/ Tilsetningsstoffer

Vurdering av nytt bruksområde for E 425, Konjacglucomannan (06/712)

Mattilsynet har bedt VKM vurdere en søknad om godkjenning av nytt bruksområde (ny mat) for konjacglucomannan (E 425). Konjacglucomannan er tillatt brukt som konsistensmiddel,

og det kan tilsettes i alt 10 g/kg til næringsmidler. Det er imidlertid forbudt å tilsette E 425 til tørkede næringsmidler som ikke skal tilsettes vann (rehydreres) før de spises. Produktet det her søkes om godkjenning for er omgitt av en gelatinkapsel, og produsenten mener det i så måte vil være trygt å konsumere.

På forrige møte ble det vedtatt at det skal utarbeides en felles uttalelse fra FG 4 og FG 7 om denne problemstillingen. Ettersom søknaden dreier seg om ny mat vil FG 7 stå som avsender av saken fra VKM. Sekretariatet opplyste at FG 7 behandlet saken på sitt møte den 18. oktober 2006. Her ble det vedtatt at dersom VKM skal gjøre en risikovurdering av dette produktet må søknadene vedlegges bedre dokumentasjon. FG 7 ga samtidig uttrykk for at de ikke anser at en gelatinkapsel vil gi tilstrekkelig beskyttelse mot svelling i strupe/spiserør eller eventuelt magesekk. Sekretariatet, ved fagkoordinator for FG 7, skal utarbeide et svarbrev til Mattilsynet basert på diskusjonen i FG 7. Det er foreløpig ikke behov for å involvere FG 4 nærmere i denne saken.

Kosmetikk

En av faggruppens medlemmer redegjorde for at EUs vitenskapelige komité for kosmetiske produkter (SCCP) nylig har utarbeidet vurderinger av triklosan og parabener i kosmetiske produkter. De to stoffene har tidligere blitt vurdert i VKM (Sak 04/406 - triklosan) og (Sak 04/408 - parabener).

Triklosan i kosmetiske produkter (04/406)

I sin vurdering av triklosan konkluderer SCCP med at det per i dag ikke er holdepunkter for klinisk resistens og kryss-resistens forårsaket av triklosan fra kosmetiske produkter. SCCP understreker at datagrunnlaget for eksponering for triklosan er svært begrenset og etterlyser derfor eksponeringsdata fra alle mulige kilder. I deres toksikologiske gjennomgang ber SCCP industrien om å fremlegge nye data som skal dokumentere triklosans helsemessige sikkerhet med bakgrunn i at stoffet har blitt påvist i brystmelk i deler av Europas befolkning.

Vedtak:

Sekretariatet opplyste at Mattilsynet har signalisert at de ønsker en respons fra VKM ettersom konklusjonene til SCCP og VKM tilsynelatende er noe forskjellige. Siden SCCP og VKMs ulike konklusjoner er knyttet til resistensproblematikken, vedtok FG 4 at det må være Faggruppen for hygiene og smittestoffer (FG 1) som skal ha ansvaret for en videre behandling av saken i VKM. Sekretariatets fagkoordinator for FG 1 opplyste at han vil kontakte Mattilsynet og *ad hoc*-gruppen som utarbeidet bakgrunnsdokumentet til VKMs risikovurdering for å diskutere videre framdrift i saken.

Parabener i kosmetiske produkter (04/408)

Konklusjonen i SCCP sin vurdering av parabener om at industriens dokumentasjon ikke er tilstrekkelig til å kunne gjøre en risikovurdering er sammenfallende med hva FG 4 i VKM konkluderte sommeren 2006.

5 Orientering fra *ad hoc* grupper/undergrupper eller lignende

Metode for ny kostholdsundersøkelse

En ny nasjonal kostholdsundersøkelse blant voksne (NORKOST 3) er under planlegging, og i den forbindelse har Mattilsynet bedt VKM vurdere hvilken metode som best vil dekke VKMs behov for eksponeringsdata. *Ad hoc* gruppen som ser på utvikling av generelle

eksponeringsmodellverktøy har i denne sammenheng bedt de ulike faggruppene i VKM om å ta stilling til følgende 3 alternative metoder:

- 2 x 24 timers recall
- 2 x 48 timers recall
- 4 dagers registrering med prekodet kostdagbok

Sekretariatet viste til at saken allerede hadde vært diskutert i Faggruppen for forurensninger, naturlige toksiner og medisinerrester i matkjeden (FG 5) og Faggruppen for ernæring (human), dietetiske produkter, ny mat og allergi (FG 7) og oppsummerte kort deres anbefalinger. Faggruppe 4 stilte seg generelt bak innspillene fra FG 5 og FG 7. Det ble blant annet understreket at den beste løsningen vil være at flere metoder kombineres i NORKOST 3. Eksempelvis ble det anbefalt at ettersom 2x24 timers recall ikke vil gi tilstrekkelig informasjon på individnivå, bør denne metoden kombineres med et matvarefrekvensskjema. Videre vil det være viktig for faggruppens vurderinger at ytterpunkter, som f.eks et høyt inntak av spesielle matvarer hos en liten andel av befolkningen, fanges opp. Faggruppen anser det også som viktig å etablere en kohort med biomarkører for validering av undersøkelsen.

FG 4 vil spesielt understreke behovet for at en ny kostholdsundersøkelse på best mulig måte fanger opp befolkningens eksponering for migranter fra matemballasje. Det vil trolig være størst muligheter til å fange opp en slik eksponering gjennom 2x24 timers recall. For å fremskaffe best mulig eksponeringsdata for tilsetningsstoffer og aroma påpekte faggruppen at det vil være hensiktsmessig at merkenavn (brand-names) inkluderes i en ny kostholdsundersøkelse.

Samvirkende effekter av toksiske stoffer i blanding (06/404)

Mattilsynet har bedt VKM om å gjøre en vurdering av samvirkende effekter av toksiske stoffer i blanding. Oppdraget tar utgangspunkt i den danske rapporten "Combined Actions and Interactions of Chemicals in Mixtures". Problemstillingen med samvirkende effekter av toksiske stoffer i blanding vil berøre flere av faggruppene i VKM. Hovedkomiteen besluttet på sitt møte den 23. mai 2006 at Nasjonalt folkehelseinstitutt (FHI) på oppdrag fra VKM skal utarbeide et bakgrunnsdokument om problemstillingen. Når bakgrunnsdokumentet foreligger skal det nedsettes en *ad hoc*-gruppe med ekspertise fra de berørte faggruppene som skal jobbe videre med saken. Saken skal sluttbehandles i Hovedkomiteen. Sekretariatet orienterte om at avtalen mellom VKM og FHI nå er undertegnet og at utredningsarbeidet ved FHI er kommet godt i gang. Bakgrunnsdokumentet skal i henhold til avtalen foreligge innen 31. januar 2007, og FHI skal dessuten gi en fremdriftsrapport med et foreløpig utkast til utredning i forbindelse med Hovedkomiteens møte 5. desember 2006.

Risikovurdering av grilling av mat/polysykliske aromatiske hydrokarboner (PAH) (06/504)

VKM har mottatt et oppdrag fra Mattilsynet vedrørende risikovurdering/litteraturgjennomgang av grilling av mat/PAH. Det har lenge vært kjent at varmebehandling som grilling og steking kan gi opphav til uønskede, helseskadelige forbindelser (stekemutagener) i maten. De mest kjente er sannsynligvis heterosykliske aromatiske aminer (HCA) og PAH. Stekemutagener har vært tema for flere nordiske ekspertkonsultasjoner på 80- og 90-tallet. PAH ble vurdert av JECFA senest i 2005, og denne rapporten inneholdt også råd om hvordan mengden PAH i mat kan reduseres ved grilling og røyking. Mattilsynet ønsker nå at VKM utarbeider en rapport med oppdatert vitenskapelig kunnskap om grilling av mat. Sekretariatet orienterte om at *ad hoc*-gruppen som arbeider med denne saken hadde sitt andre møte den 30. oktober. Det er gjennomført et litteratursøk, og *ad hoc*-gruppens

medlemmer har fått ansvar for å hente inn informasjon og skrive om hvert sitt tema relatert til PAH og HCA fram til det neste møtet i *ad hoc*-gruppen den 19. januar 2007.

6 Orientering fra Mattilsynet

Ingen observatører fra Mattilsynet var til stede på møtet.

7 Saker til hovedkomiteen

Faggruppen hadde ingen innspill til Hovedkomiteen på dette møtet.

8 Møter o.a. av felles interesse

Sekretariatet orienterte fra møtet i den nordiske arbeidsgruppen for næringsmiddel toksikologi og risikovurdering (NNT) i Egilstadir på Island den 7. og 8. september 2006. Møtet på Island var det aller siste i NNT ettersom det vil bli gjort strukturelle endringer av arbeidsformen på næringsmiddelområdet under Nordisk Ministerråd fra 1. januar 2007. Det vil bli etablert en ny nordisk arbeidsgruppe for kosthold, mat og toksikologi (NKMT) som skal erstatte NNT og den Nordiske arbeidsgruppen for kost- og ernærings spørsmål (NKE). På møtet i Egilstadir ga NNT-medlemmene klart uttrykk for at de mener det er uheldig å legge ned NNT, da gruppen har sikret et bredt nordisk kontaktnettverk som blant annet har hatt stor faglig innflytelse internasjonalt. Det ble også uttrykt bekymring over at den nye strukturen ikke ser ut til å ivareta den vitenskapelige vinklingen som arbeidet i NNT har hatt.

2 av faggruppens medlemmer og fagkoordinator deltok på konferansen "Food Migrosure – A novel and cost efficient tool for the estimation of consumer exposure from food contact materials" i Baveno, Italia 27-28. september 2006. Konferansens tema hadde stor relevans for faggruppens nye oppdrag fra Mattilsynet om eksponeringsmodell for stoffer som migrerer fra matkontaktmaterialer.

9 Nytt fra sekretariatet

Sekretariatet orienterte kort om at Statskonsult har gjennomført en organisasjonsgjennomgang av VKM høsten 2006. Det er kun snakk om en begrenset organisasjonsgjennomgang som har som formål å vurdere om det er grunnlag for endringer i komiteens sammensetning eller mandat før nyoppnevningen i 2007. I løpet av høsten er det gjennomført intervjuer med sentrale personer i Mattilsynet, FoU-miljøene og blant ekspertene i selve komiteen. Sluttrapporten fra Statskonsult skal foreligge innen 1. november 2006, og den vil bli presentert på et åpent seminar den 23. november der representanter fra VKM, Mattilsynet, forvaltningsstøtteinstitusjonene, departementene og berørte parter er invitert.

I forbindelse med nyoppnevningen av medlemmer til VKM fra 1. april 2007 viste sekretariatet til at det den 13. oktober ble sendt ut en e-post til alle nåværende medlemmer i VKM med forespørsel om relevante innspill/kommentarer som skal sikre at oppnevningsprosessen blir så god som mulig. Medlemmene av faggruppen ble bedt om å sende inn sine kommentarer til vk@fhi.no innen 15. november. Sekretariatet oppfordret hele faggruppen til å søke om å bli nyoppnevnt for neste 3-årsperiode i VKM.

En av faggruppens medlemmer vil delta på medietreningskurs i regi av VKM fredag den 17. november.

Det ble orientert om at Sekretariatet for VKM skal skifte lokaler i løpet av høsten. Ny lokalisering blir i "Hjørnevillaen" på hovedområdet til Nasjonalt folkehelseinstitutt i Geitmyrsveien 75. Flyttingen er forventet å skje i løpet av november måned.

10 Eventuelt

11 Fastsettelse av nye møtedatoer

De neste møtene i Faggruppen for tilsetningsstoffer, aroma, matemballasje og kosmetikk vil være:

- Torsdag 7. desember 2006
- Torsdag 8. februar 2007